

Nr 292.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd m. m.; given Stockholms slott den 21 maj 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

G U S T A F.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 maj 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 42, 44 och 52, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna *dels* till bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd ett förslagsanslag av 55,400,000 kronor, *dels* till dyrtidstillägg å barnbidrag ett förslagsanslag av 4,140,000 kronor, *dels ock* till dyrtidstillägg å ersättning åt blinda

ett förslagsanslag av 530,000 kronor. Vidare har Kungl. Maj:t i samma statsverksproposition på min hemställan under femte huvudtiteln, punkten 46, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för nämnda budgetår till ersättning till postverket för pensionsutbetalningar beräkna ett förslagsanslag av 1,420,000 kronor.

Omförmälda fyra anslag hava i riksstaten för budgetåret 1942/43 upptagits till respektive 48,400,000 kronor, 3,820,000 kronor, 530,000 kronor och 1.450,000 kronor.

I proposition nr 291 denna dag har Kungl. Maj:t på min hemställan framlagt förslag rörande grunder för dyrtidstillägg under budgetåret 1943/44 å folkpensioner, invalidunderstöd, barnbidrag och blindhetsersättningar. Vid bifall till denna proposition kunna — på sätt närmare framgår av propositionen — för nämnda budgetåret anslagen till *bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd*, till *dyrtidstillägg å barnbidrag* och till *dyrtidstillägg å ersättning åt blinda* beräknas till respektive 60,700,000 kronor, 4,530,000 kronor och 670,000 kronor.

Vidkommande anslaget till *ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* ber jag att få erinra följande.

I skrivelse den 28 augusti 1942 framlade *pensionsstyrelsen* vissa beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen anförde däri i huvudsak.

Ersättning till postverket för dess bestyr med utbetalningar av folkpensioner och invalidunderstöd utginge för närvarande med 17 öre för varje utbetalning. Den ersättning, som utginge till postverket under budgetåret 1943/44, hänförde sig till pensionsutbetalningar, som verkställdes under år 1943.

Antalet utbetalningar under år 1940 hade utgjort omkring 5,611,000 och under år 1941 5,714,000, varav under första halvåret 2,781,000 och under andra halvåret 2,933,000. Däri hade emellertid ingått under första halvåret omkring 9,000 och under andra halvåret omkring 18,000 utbetalningar av dyrtidstillägg enligt särskilt utfärdade kvittenshäften, varför antalet ordinarie utbetalningar under respektive halvår uppgått till 2,772,000, respektive 2,915,000, eller sammanlagt 5,687,000. Under första halvåret 1942 hade antalet utbetalningar uppgått till 2,829,000, vilket efter avdrag av 18,000 utbetalningar av dyrtidstillägg medelst särskilda kvittenshäften gäve 2,811,000 ordinarie utbetalningar. Ökningen från motsvarande period 1941 skulle således uppgå till 1.41 %. Räknade man därför med en ökning av 2.82 % mellan åren 1941 och 1943, skulle antalet ordinarie utbetalningar under sistnämnda år kunna uppskattas till 5,847,000.

Genom den ändring i grunderna för beräkning av folkpensioner och invalidunderstöd, som beslutits av 1942 års riksdag, torde samtliga nu utgående tilläggspensioner och invalidunderstöd, som dittills utbetalats i andra terminer än månader, hädanefter komma att utgå månadsvis. Detta torde under år 1943 komma att medföra en ökning av antalet utbetalningar med omkring 80,000. Dessutom torde till följd av samma lagändring ett antal tilläggspensioner och invalidunderstöd tillkomma, enligt uppskattning omkring 25,000. Av dessa torde emellertid endast en del hinna beviljas under år 1943. Räknade man under året ifråga med 15,000 dylika nybeviljade pensioner och toge i betraktande, dels att dessa i genomsnitt torde utbetalas endast under

halva året, dels att pensionstagarna i allmänhet tidigare innehaft grund- (avgifts-)pension, torde den därav orsakade ökningen i antalet utbetalningar under år 1943 stanna vid omkring 75,000. Det totala antalet ordinarie utbetalningar av folkpensioner och invalidunderstöd under år 1943 torde följaktligen kunna uppskattas till 6,002,000, eller i runt tal 6,000,000.

I fråga om utbetalning av dyrtidstillägg torde man kunna förvänta, att under år 1943 varje sådan utbetalning i genomsnitt komme att omfatta omkring 470,000 pensionstagare.

Generalpoststyrelsen hade i skrivelse till pensionsstyrelsen föreslagit, att ersättningen för varje ordinarie utbetalning av folkpensioner och invalidunderstöd skulle utgöra 18 öre. I skrivelsen hade framhållits, att postverkets personalkostnader på grund av höjning av kristillägget och motsvarande höjning av ersättningen till personal, för vilken generalpoststyrelsen bestämde ersättningen, avsevärt stigit samt att jämväl styrelsens driftkostnader kraftigt stigit och att därför den nu utgående ersättningen måste anses vara alltför låg. Vid bifall till generalpoststyrelsens förslag om höjning av ersättningen kunde kostnaderna för ersättning för ordinarie utbetalningar under år 1943 beräknas till omkring 1,080,000 kronor.

Även ersättningen för utbetalning av dyrtidstillägg skulle enligt generalpoststyrelsens förslag utgå med 18 öre för varje utbetalt belopp. Kostnaden för varje utbetalning av dyrtidstillägg under år 1943 skulle alltså kunna uppskattas till i runt tal 85,000 kronor och för fyra utbetalningar till 340,000 kronor.

Pensionsstyrelsen har alltså i skrivelsen den 28 augusti 1942 uppskattat kostnaderna för ersättning till postverket för pensionsutbetalningar för nästa budgetår till (1,080,000 + 340,000) 1,420,000 kronor. Beräkningen var med hänsyn till det svävande läge, vari frågan om dyrtidstilläggen till folkpensioner och invalidunderstöd vid tidpunkten för beräkningen befann sig, allenast preliminär.

Vad först angår grunderna för ersättning till postverket för ifrågavarande utbetalningar, anser jag den av generalpoststyrelsen ifrågasatta ersättningshöjningen från 17 till 18 öre per utbetalning — mot vilken höjning pensionsstyrelsen icke haft något att erinra — skälig och får därför förorda, att densamma genomföres för de utbetalningar, som äga rum från och med ingången av år 1943. Vid bifall härtill kommer den första ersättningen till postverket enligt de nya grunderna att gäldas under budgetåret 1943/44.

*Departements-
chefen.*

I fråga om antalet utbetalningar ansluter jag mig i stort sett till pensionsstyrelsens preliminära beräkningar. Jag får emellertid erinra, att vid bifall till förenämnda proposition angående dyrtidstillägg å folkpensioner m. m. man har att räkna med att under det senare halvåret 1943 skola äga rum tre utbetalningar av dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd, vilket innebär, att det totala antalet av dylika utbetalningar under hela året 1943 skulle för varje pension respektive understöd, varå dyrtidstillägg utgår, bliva fem, medan pensionsstyrelsen för hela året preliminärt räknat med fyra utbetalningar.

Vid sådant förhållande torde de sammanlagda kostnaderna för nästa budgetår för ersättning till postverket för pensionsutbetalningar böra uppskattas till i runt tal 1,500,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 anvisa
dels till Bidrag till dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd ett förslagsanslag av kronor 60,700,000;
dels till Dyrtidstillägg å barnbidrag ett förslagsanslag av kronor 4,530,000;
dels till Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar ett förslagsanslag av kronor 1,500,000;
dels ock till Dyrtidstillägg å ersättning åt blinda ett förslagsanslag av kronor 670,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

N. O. Aurelius.